

JUSTIITS- JA DIGIMINISTEERIUM

Välisministeerium
vminfo@mfa.ee

Teie 09.01.2026

nr 15.1-2/3224-4,
VÄM/26-0025/-
1K,VÄM/26-0025/-2K
nr 8-2/184

Meie 02.03.2026

Konsulaarseaduse, isikut tõendavate dokumentide seaduse ja riigilõivuseaduse muutmise seaduse eelnõu koostöölastamine

Austatud minister

Välisministeerium on saatnud Justiits- ja Digiministeeriumile koostöölastamiseks „Konsulaarseaduse, isikut tõendavate dokumentide seaduse ja riigilõivuseaduse muutmise seadus“ eelnõu (*eelnõu*). Justiits- ja Digiministeerium koostöölastab eelnõu järgmiste märkustega.

1. Eelnõuga kaotatakse erikutseset omava konsulaarametniku roll. Kõnealune muudatus mõjutab ka kehtivat pärimisseadust (PärS), kuna selles on sätteid, kus on mainitud konsulaarametnikku, nt PärS § 176 lg 22 ja § 177¹ lg 2, §. PärS muudatused tuleb lisada kõnesolevale eelnõule. Samuti viidatakse erikutseset omavale konsulaarametnikule justiitsministri 18.12.2008 määruses nr 53 „Pärimisseadusest tulenevate notari ametitoimingute tegemise kord“. Seda määrust tuleb KonS muudatuste jõustumisel muuta, seega tuleb viidatud määrus ära nimetada eelnõu seletuskirja 8. osas. Justiits- ja Digiministeerium on valmis koostööks viidatud muudatuste ettevalmistamisel ja eelnõule lisamisel.
2. **Eelnõu § 1 p 7 (KonS § 12¹ lg 1)** – nimetatud sättega muudetakse automaatse biomeetrilise isikutuvastuse süsteemi andmekogu (ABIS) eesmärgi sätet. Seletuskirja kohaselt eemaldatakse viide sellele, et ABIS andmekogu puhul on tegemist elektroonilise andmekoguga, sest see tuleneb üheselt andmekogu definitsioonist ning puudub vajadus seda eraldi seaduse tasandil sätestada. Tegemist on normitehnilise muudatusega ning see ei too kaasa sisulisi muudatusi. Juhime tähelepanu, et hetkel on sättes ette nähtud, mis on andmekogu eesmärk käesoleva seaduse tähenduses, kuid see osa on muudatusega eemaldatud. Samas on ABIS reguleeritud mitmete seadustega, kus igas seaduses on toodud just konkreetsest seadusest tulenevatest kohustustest seatud andmekogu eesmärgid. Seetõttu peame oluliseks säilitada sättes ka viide käesolevale seadusele. Teeme ettepaneku sõnastada muudatus järgmiselt:

Paragrahvi 12¹ lõikes 1 asendatakse sõna „elektrooniline“ sõnadega „riigi infosüsteemi kuuluv“.

3. **Eelnõu § 1 p 9 (KonS § 12¹ lg 8)** – nimetatud sättega muudetakse ABIS andmekogu regulatsiooni sätet, mis näeb ette, et andmekogus ABIS sisalduvad andmed on juurdepääsupiiranguga ning on tunnistatud asutusesiseseks kasutamiseks mõeldud teabeks. Juhime tähelepanu, et kuna andmekogus sisalduvad andmed on peamiselt isikuandmed (sh eriliiki isikuandmed), siis tuleb need juba AvTS § 35 alusel tunnistada asutusesiseseks kasutamiseks. Kuna eriseaduses nähakse ette erisused üldseadusest ning üldseaduse alusel kehtivaid põhimõtteid eriseaduses üle ei korrata, siis tuleb lõige 8 tervikuna kehtetuks tunnistada.

4. **KonS § 17** – nimetatud sätte lõike 1 kohaselt võib aukonsulikandidaadiks (edaspidi kandidaat) olla asukohariigi ühiskonnaelus või majandus-, kultuuri- või muus valdkonnas tuntud ja hea mainega isik, kes on võimeline täitma konsulaarülesandeid ning vajaduse korral juhtima konsulaarasutust. Juhime tähelepanu, et riik võib teha üksnes seda, mis seadusega on lubatud. Hetkel ei ole seaduse ega selle rakendusaktiga ette nähtud, kuidas kontrollitakse isiku tuntud isikuks olemist või hea maine olemasolu, välja arvatud juhul, kui selline hinnang antakse eelnõu § 1 p 11 kavandatava muudatuse alusel. Sellega seoses märgime, et eelnõus on ebaõige viide välissuhtlemisseaduse § 9 lõike 14 punktile 10 (peab olema 7).
5. **Eelnõu § 1 p 11 (KonS § 25²)** – kavandatav § 25² lg 3 näeb ette, et aukonsul edastab isikuandmeid sisaldava teabe Eesti Vabariigi välisesindusele või Välisministeeriumi konsulaarosakonnale ja hävitab selle pärast konsulaarteenuse või konsulaarabi osutamist. Teeme ettepaneku täiendada sätet sõnaga „igakordset“ sõna „konsulaarteenuse“ ees, kuna hetkel võimaldab sätte tõlgendust, kus teave hävitatakse alles pärast aukonsulina tegutsemise lõpetamist.
6. **Eelnõu § 1 p 23 (KonS § 31¹)** – eelnõuga kehtestatakse erandkorras tõestamistoimingu tegemine. Seletuskirja kohaselt on konsulaarametniku poolt notariaalselt kinnitatud avaldus ja volikiri võrdne Eesti notari tõestatud avalduse või volikirjaga. Justiits- ja Digiministeeriumi hinnangul tuleks täpsustada avalduse mõistet, mida konsulaarametnik võib kinnitada. Näiteks pärimisasjades on notaritel selgitamiskohustus ning kui anda taoline roll konsulaarametnikule, peaks täpsustama konsulaarametniku selgitamiskohustust. Konsulaarametnikul ei pruugi olla piisavaid teadmisi, et selgitada, mida toob endaga kaasa nt pärandi vastuvõtmine. Pärandist loobumise korral ei teki inimesele võlgasid, aga samas peavad inimesed pärandist loobumisel mõistma, et nt loobumine ei ole tagasipööratav (PärS § 116 lg 2). Ühtlasi märgime, et Justiits- ja Digiministeerium toetab Notarite Koja 03.02.2026 kirjas nr 6-1/9-1 esitatud ettepanekut.
7. Palume arvestada ka käesoleva kirja lisades esitatud eelnõu ja seletuskirja failis jäljega tehtud normitehniliste ja keelemärkustega ning märkustega eelnõu mõju kohta.
8. Vastavalt Vabariigi Valitsuse reglemendi § 6 lõikele 5 palume eelnõu esitada Justiits- ja Digiministeeriumile täiendavaks kooskõlastamiseks pärast praegusel kooskõlastamisel saadud arvamuste läbivaatamist ja vajaduse korral eelnõu parandamist, et enne eelnõu Vabariigi Valitsusele esitamist kontrollida selle vastavust hea õigusloome ja normitehnika eeskirjale.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Liisa-Ly Pakosta
justiits- ja digiminister

Lisad:

1. Eelnõu fail Justiits- ja Digiministeeriumi märkustega
2. Seletuskirja fail Justiits- ja Digiministeeriumi märkustega

Katariina Kärsten 53888918
Katariina.Karsten@justdigi.ee
Glen Roosaar
Helen Pajumaa-Viitla
Helen Uustalu
Kertu Tuuling